

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Pb. 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 200700937-HW

Oslo, 9. juli 2007 (ProArc: Dok-2007-01582)
Vår ref: Henrik Renner Fredriksen / 200701371

HØRING VEDRØRENDE FORSLAG OM FORBUD MOT SYNLIG OPPSTILLING AV TOBAKKSVARER PÅ UTSALGSSTEDER MV.

1 INNLEDNING OG KONKLUSJON

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat av mars 2007. HSH har tidligere, blant annet i brev av 16.11.2005, 22.01.2007 og 25.04.2007, samt i møte med departementets politiske ledelse 13.03.2007, kommentert forslaget om forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder. Vi vil i det følgende utdype våre synspunkter på forslaget.¹

Innledningsvis ønsker vi å understreke at HSH er opptatt av å redusere omfanget av tobakksrøyking, særlig blant ungdommen. Egnede tiltak vil således støttes av HSH. Når det gjelder det konkrete forslaget om å forby synlig oppstilling av tobakksvarer, er problemet at dette er et tiltak som ikke vil ha den ønskede effekt, men i stedet være kostnadsdrivende for utsalgsstedene. Dette bør i seg selv være nok til at departementet revurderer forslaget, men vil under enhver omstendighet være tungtveiende i forhold til de EØS-rettslige problemstillingene. I tillegg bør det legges vekt på at et forbud som det foreslåtte vil ha andre uønskede effekter som vi vil komme tilbake til.

Dersom departementet, til tross for de kraftige motforestillingene som presenteres, fortsatt ønsker å fremme forslaget om forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer, bes det om at man legger til rette for at utsalgsstedene gis tilstrekkelig tid til å foreta de nødvendige endringene i innredningen. Det bør også vurderes innført pilotbutikker eller pilotkommuner som kan bidra til å gi en viss erfaring med tiltaket før det eventuelt gjennomføres fullt ut.

Vi vil i det følgende gjøre nærmere rede for HSH sine synspunkter. Først vil vi se nærmere på effekten av forbudet (punkt 2). Deretter vil vi se på hvilke virkninger forbudet vil ha for utsalgsstedene og andre aktører (punkt 3). I punkt 4 settes de ovennevnte forhold helt kort i et EØS-rettslig lys. Deretter understrekes behovet for å klargjøre hva som menes med en "spesialforretning" (punkt 5), og i punkt 6 ser vi nærmere på behovet for overgangsordninger dersom departementet allikevel fremmer forslaget om forbud mot synlig oppstilling av tobakk. Deretter ser vi kort på øvrige forslag til endringer (punkt 7), før vi kort konkluderer i punkt 8.

¹ Høringsfristen var 20.06.2007, men etter avtale med departementet har HSH fått utsatt høringsfristen til 10.07.2007 i påvente av de nedenfor omtalte rapportene fra SIFO og ECON.

HSH
Ullern allé 28
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
tel +47 22 54 17 00
fax +47 22 06 09 30
e-post
info@hsh-org.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org. nr.
970 134 646 MVA

2 VIL FORBUDET MOT SYNLIG OPPSTILLING AV TOBAKKSVARER INNEBÆRE AT ANTALLET TOBAKKSFORBRUKERE REDUSERES, SÆRLIG BLANT UNGE?

Bakgrunnen for forslaget om forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer i utsalgssteder angis å være at synlige tobakksvarer gir en betydelig reklameeffekt, slik at bortfallet av synlighet vil redusere særlig ungdoms bruk av tobakksvarer. Departementet støtter seg til Sosial- og helsedirektoratets utredning av 01.11.2006, der det blant annet skrives på side 2:

"For unge som ikke har begynt å røyke, samt personer som forsøker å slutte eller har sluttet å røyke vil dette etter vår vurdering ha en særlig gunstig effekt."

Videre uttaler direktoratet på side 10:

"Det vil derfor være et viktig tobakksforebyggende tiltak å forby synlig oppstilling av tobakksvarer. Dette vil antakelig særlig være effektivt i forhold til ungdom."

Departementet uttaler også på side 15:

"Departementet mener at tiltaket klart har et potensial for å redusere fristelsen til røyking eller bruk av snus. Dette vil igjen kunne ha betydning for impuls kjøp og nyrekruttering, samt hindre tilbakefall blant forhenværende røykere og snusbrukere."

Tilsvarende antakelse er gitt av direktoratet under konklusjonen på side 15, der man i tillegg innleder med å si:

"Det foreligger ikke sikker dokumentasjon om hvilken effekt forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer vil ha (...)."

Departementet har i tilknytning til antakelsene som presenteres i direktoratets utredning, vist til diverse undersøkelser, forskning og studier, blant annet en australsk studie som skal konkludere med at et forbud mot synlig oppstilling kan bidra til å redusere unges forsøk på å kjøpe tobakksvarer.

Det er beklagelig at departementet fremmer et forslag til forbud basert på egne eller direktoratets antakelser om virkningen av et slikt forbud. Det er også beklagelig at departementet viser til udokumentert forskning og undersøkelser i sitt forsøk på å understøtte egne antakelser. De australske "studiene" det vises til kan vi ikke finne igjen, og i den grad de finnes, vil det være tilrådelig at departementet viser til sine kilder. Vi tillater oss også å bemerke at studiene fra California det vises til på side 4 av Sosial- og helsedirektoratets utredning vanskelig kan tillegges vekt, idet studiene relaterer seg til faktisk reklame, ikke til synlighet av tobakksprodukter.

For så vidt gjelder Australia, viser statistisk materiale tvert i mot at forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer i Victoria ikke har ført til økt nedgang sammenliknet med de øvrige delstatene i Australia, som ikke har innført et tilsvarende forbud. Det vises til Doktorgradsstipendiat Gorm Grønneviets (NHH) rapport av 16.04.2007, "Utvikling i røykevaner som følge av forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer".

Nevnte rapport vurderer også tallmateriale fra Island og Canada (delstatene Manitoba og Saskatchewan), og også her konkluderes det med at innføringen av et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer ikke har hatt noen betydning for antall røykere.

Dette understreker at departementets forslag om å forby synlig oppstilling av tobakksprodukter er tuftet på antakelser som ikke kan understøttes av dokumenterte undersøkelser eller statistiske analyser. Det er tvert i mot slik at foreliggende materiale indikerer at forbudet faktisk ikke påvirker omfanget av tobakksbrukere, verken unge eller andre.

I tillegg til nevnte rapport fra Grønnevet, har HSH mottatt en rapport om virkningen av forbudet fra Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO).

SIFO har i sin rapport "Ute av syne, ute av sinn? - Tobakk under disk" datert 21.06.2007, foretatt en konsekvensutredning av regjeringens forslag om å forby synlig oppstilling av tobakksvare i butikk.² Konklusjonen er at SIFO verken kan sannsynliggjøre eller avkrefte at dette ene tiltaket (forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvare) vil ha effekt. I forlengelsen av dette spekulerer imidlertid SIFO i at forslaget, som en del av en pakke, kan medvirke i retning av å avnormalisere tobakksforbruket, eller i hvert fall bidra til ytterligere stigmatisering av røyking og røykere. I lys av dette virker det for øvrig underlig at direktoratet viser til at SIFO tror at salg under disk vil ha effekt, jf. direktoratets utredning på side 15.

HSH leser rapporten til SIFO dit hen at forbudet kanskje kan ha effekt overfor ungdom som vurderer å begynne med tobakk, idet forbudet som en del av flere tiltak virker ytterligere stigmatiserende. Som det fremgår av rapporten er det imidlertid knyttet stor usikkerhet til dette, og analysene fra land som har innført et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvare viser tvert i mot at forbudet ikke har gjort utslag på endringen av antall røykere.

SIFO har i sin rapport sett spesielt på Island, som følge av at man der innførte et forbud i 2001. Det ble foretatt en reise dit, og det ble blant annet stilt spørsmål ved om den generelle nedgangen av antall røykere på Island kunne tilskrives forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvare. Alle de spurte ga uttrykk for *"at de siste årenes positive utvikling måtte sees som det samlede resultatet av en pakke av ulike tiltak."*³

I lys av dette er det noe underlig å se at departementet på side 14 i høringsnotatet skriver følgende:

"Andelen røykere i den islandske befolkningen (15 år og eldre) har sunket fra 25% i 2001 til 20% i 2005. Det er imidlertid ikke påvist at denne reduksjonen alene skyldes innføringen av forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvare fremfor andre tobakksforebyggende tiltak."

Uttalelsen synes å gi inntrykk av at i hvert fall deler av reduksjonen kan tilskrives forbudet mot synlig oppstilling, mens rapporten fra SIFO og særlig analysen fra Grønnevet tyder på at betydningen av forbudet har vært fraværende eller i beste fall marginalt. Også ECON-rapporten som vi kommer nærmere tilbake til under punkt 3, viser dette.

Ut fra ovenstående mener HSH at det ikke er grunnlag for å hevde at et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvare vil medføre en reduksjon i antall brukere, heller ikke spesielt for ungdom.

3 KONSEKVENSER AV FORBUDET

3.1 Kostnader ved omlegging

Et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvare innebærer at utsalgsstedene må foreta til dels store endringer i sine lokaler. Helse- og omsorgsdepartementet har i sitt høringsnotat uttalt på side 13 at *"Kostnader ved omlegging av vareplasseringen antas også å være overkommelig for utsalgsstedene."* Dette er etter HSH sitt syn en vel lettvint antakelse, som for øvrig ikke gjenspeiles i Sosial- og helsedirektoratets utredning.

Da er det heller riktig å legge til grunn den vurderingen som direktoratet gjør, nemlig at kostnadene vil være svært varierende, da det er store ulikheter mellom utsalgsstedene. For enkelte butikker vil omleggingen være relativt enkel og lite kostnadskreven. For eksempel har noen utsalgssteder i dag salg av tobakk fra automat (Vensafe), og det antas at forbudet

² Rapporten er skrevet på oppdrag fra HSH. Det gjøres oppmerksom på at HSH ikke har fått den endelige versjonen når dette skrives. Henvisninger til sidetall/punktnummer samsvarer derfor ikke nødvendigvis med den versjonen som offentliggjøres.

³ Se rapporten pkt. 4.1.

bare vil innebære en justering av kortene som benyttes. Andre utsalgssteder vil måtte gjennomføre til dels store ominnredninger/ombygginger, og i den sammenheng må det også legges betydelig vekt på kjedenes krav til enhetlig utforming av sine utsalgssteder.

I den nevnte rapporten fra SIFO ser man også på konsekvensene av omleggingen. Rapporten tar særlig for seg virkningen av forbudet på Island. Her har mange utsalgssteder valgt relativt enkle løsninger for skjuling av tobakken, slik at omleggingen har vært lite kostnadskrevende. Med "enkle løsninger" menes løsninger der man bruker eksisterende eller nyinnkjøpt skaplass. I den sammenheng er det vel verdt å merke seg at de fleste utsalgsstedene opererer med stående betjening, slik at man har mer plass til å lagre tobakken på under disken.⁴ Det fremgår også at det er vanlig at ikke alle kassene har tobakksvarer.

På oppdrag fra HSH har ECON utarbeidet en rapport som ser nærmere på de bedriftsøkonomiske konsekvenser av et forbud mot synlig tobakk i butikker.⁵ Også her bekreftes det at mange utsalgssteder på Island har valgt en enkel tilpasning, og at kostnadene til dette ikke beløper seg til noe særlig mer enn et par tusen kroner.⁶ Når det gjelder kostnader ved integrerte løsninger, det vil si at tobakken oppbevares i skap/hyller som visuelt er en integrert del av eksisterende butikkinnredning, konkluderes det ikke på omfanget, men det slås fast det vil variere stort, og at kostnadene vil være relativt store dersom ominnredningen bare skyldes forbudet.⁷

På Island har også enkelte utsalgssteder valgt mer teknisk avanserte løsninger, der tobakken ligger i vektskap. Kostnadene ved slike løsninger er til ECON oppgitt å variere fra mellom kr. 25.000 - 90.000,-.⁸

ECON har i sin rapport også sett nærmere på mulige konsekvenser i Norge. Det konkluderes med at det vil være store variasjoner, og at det for enkelte utsalgssteder vil være tilstrekkelig med relativt enkle grep for å tilpasse seg forbudet. Det antas videre at en del utsalgssteder vil velge mer avanserte løsninger (dog slik at dette ut fra erfaringene fra Island ikke alltid vil skyldes forbudet, men en generell nyetablering/rehabilitering).

HSH mener imidlertid at det er god grunn til å anta at endringene i Norge vil være langt mer krevende. Det antas at det er lite aktuelt å innføre stående betjening i norske dagligvareforretninger, slik at plassen under disken vil være mer begrenset. Det er også grunn til å anta at man vil være mindre villig til å redusere antall kasser som selger tobakk. I tillegg har man i Norge en langt klarere kjedeprofil enn det man kjenner igjen på Island. Som nevnt over må det forventes at kjedene ønsker en enhetlig profil på sine utslagssteder, slik at dette vil kreve andre løsninger enn de relativt enkle man har valgt på Island.⁹ Det vil da være nødvendig med mer omfattende og avanserte løsninger.

Canadian Convenience Store Association har beregnet at kostnadene ved omleggingen i Canada beløper varierer fra kr. 14.000 til 28.000,-.¹⁰

Selv om man skulle legge såpass lave kostnader til grunn, vil de samlede kostnader for norske utsalgssteder, basert på et anslag på totalt 18.000 utsalgssteder, være på mellom 250 og 500 millioner kroner. Basert på anslag over ombyggingskostnader i dagligvare- og servicehandelen, er det tydelig at kostnadene for norske utsalgssteder klart vil overstige 500 millioner kroner. For de store kjedene innebærer det samlet sett store kostnader, men det vil være vel så merkbart for mindre kjeder og enkeltstående butikker som ikke vil kunne absorbere

⁴ Se rapporten pkt. 4.2.

⁵ ECON Rapport 2007-068, "Bedriftsøkonomiske konsekvenser av forbud mot synlig tobakk i butikker".

⁶ Se rapporten s. 22.

⁷ Rapporten s. 22.

⁸ Se rapporten s. 22. Det bemerkes imidlertid at innføringen av vektskap først og fremst er innført for å hindre svinn, ikke som en direkte følge av forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer. Risikoen for svinn vil imidlertid også øke hos norske utsalgssteder, jf. nedenfor.

⁹ Her kan det bemerkes at den klart største kjeden på Island ikke selger tobakk, slik at man ikke har et naturlig sammenlikningsgrunnlag i forhold til større kjedekostnader.

¹⁰ Canadian Convenience Store Association - Response to Health Canada's 'A Proposal to Regulate the Display and Promotion of Tobacco and Tobacco-Related Products. ECON har i sin rapport også henvist til denne rapporten.

kostnadene på en like god måte.¹¹ Det er grunn til å tro at dette vil bli særlig belastende for de små utslagsstedene i distrikts-Norge.

For ordens skyld kan det nevnes at innføringen av Vensafe-automater, gitt direktoratets kostnadsestimat og data over antall utslagssteder, vil koste 2,7 milliarder kroner. Det er således neppe en aktuell tilnærming. Uansett vil automatene være for plasskrevende for de mindre utslagsstedene.

Helse- og omsorgsdepartementet har i høringsnotatet antatt at noen av kostnadene vil kunne dekkes av tobakksindustrien. Dette er utelukkende spekulasjoner, og erfaringene fra Island tyder på at dette i liten grad vil skje.¹²

HSH mener etter dette at kostnadene forbundet med et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer vil være relativt høye, særlig sett i lys av at et forbudet ikke vil ha den ønskede effekt i forhold til å redusere antall unge røykere.

3.2 Øvrige konsekvenser

I tillegg til å medføre store kostnader for utslagsstedene har forslaget om å forby synlig oppstilling av tobakksvarer også andre uheldige virkninger. Når man fjerner produsentenes siste mulighet til å synliggjøre de ulike produktene, vil det innebære at det blir svært vanskelig/tilnærmet umulig å introdusere nye produkter.

Dette innebærer for det første en segmentering av markedet, der de store aktørene vil være de som klarer seg best. Forslaget innebærer en nesten uoverstigelig etableringshindring for nye aktører, noe erfaringene fra Island allerede viser.¹³ Det vil også være vanskelig for etablerte aktører å lansere nye produkter, herunder produkter som inneholder mindre mengder helseskadelige stoffer. Dersom man allikevel skal få innpass, innebærer det at man må konkurrere på pris. Innføringen av et forbud kan således medføre at det oppstår et prispress. HSH mener at dette vil være kontraproduktivt i forhold til å få færre unge til å røyke, idet ungdom vil være mer sensitive for pris enn øvrige forbrukere. Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets uttalelse på side 21 i høringsnotatet:

*"Forskning viser at ungdom er særlig prissensitive og at [de] lett blir avhengige av nikotin."*¹⁴

Innføringen av et slikt forbud vil også kunne føre til at flere utslagssteder begrenser sortimentet. Kantsortimentet vil da forsvinne mange steder, og man risikerer at brukere av kantsortimentet vil måtte reise lenger for å få tak i sitt merke. I og med at kjøpere av tobakksvarer også gjerne kjøper andre varer samtidig, kan forbudet medføre handelslekkasjer fra mindre steder til større sentra, slik at forbudet også på denne måten særlig rammer de små utslagsstedene i distrikts-Norge.

Forbudet vil også kunne ha sikkerhetsmessige konsekvenser, jf. nevnte rapport fra Canadian Convenience Store Association. HSH mener også at synlighet av slike produkter begrenser risikoen for svinn. Et forbud vil innebære at tobakksvarene holdes skjult, ikke bare for kunder, men også for utslagsstedenes ledelse og andre, og dermed øker sjansen for svinn. Dette vil kunne resultere i store kostnader for utslagsstedene, i tillegg til behov for investering i slike avanserte løsninger man ser enkelte steder på Island, som nettopp er konstruert hovedsakelig for å unngå/ redusere svinn. Dette innebærer således en risiko for at utslagsstedenes kostnader forbundet med forbudet blir større enn det som er skissert under punkt 3.1.

¹¹ Se blant annet innspill fra Scottish Grocers' Foundation til Scottish Executive Health Department, Tobacco Control Division - Response to the consultation on smoking prevention working group report: Towards a future without tobacco. Her uttrykkes det bekymring for hvordan utslagssteder med en kasse vil klare kostnadene.

¹² Se ECON-rapporten s. 26.

¹³ Se ECON s. 29.

¹⁴ Uttalelsen er knyttet til forslaget om å forby spesielle rabatter ved salg av tobakksvarer. HSH finner det noe underlig at prisproblematikken i forhold til ungdom tas opp her, samtidig som det ikke reflekteres over det i forhold til den naturlige konsekvens av et forbud mot synlig oppstilling, nemlig at dette kan innebære en priskonkurranse med tilhørende prisreduksjoner.

HSH mener at forslaget om å forby synlig oppstilling av tobakksvarer, i tillegg til å være relativt kostnadskrevenende for utsalgsstedene, også innebærer enkelte uheldige og til dels kontraproduktive virkninger.

4 KORT OM EØS-RETTENS BETYDNING FOR ADGANGEN TIL Å INNFØRE ET FORBUD MOT SYNLIG OPPSTILLING AV TOBAKKSPRODUKTER

Departementet skriver i høringsnotatet at man på bakgrunn av innspill i høringsrunden vil utrede forholdet til EØS-retten. HSH mener å ha belyst at det ikke er grunnlag for å hevde at et forbud mot synlig oppstilling av tobakk vil føre til redusert bruk av tobakk, heller ikke for unge. Det kan tvert i mot argumenteres med at et slikt forbud vil øke priskonkurransen, noe som særskilt vil ha effekt overfor unge kjøpere. Tiltaket er etter HSH sitt syn ikke egnet til å ivareta ønsket om redusert tobakksbruk. Når det også må legges til grunn at kostnadene ved innføringen av et slikt forbud er relativt høye for utslagsstedene, mener HSH at EØS-rettens proporsjonalitetskrav ikke er oppfylt.

HSH mener etter dette innføringen av forbudet vil være i strid med Norges EØS-rettslige forpliktelser. I og med at departementet signaliserer at man vil utrede spørsmålet nærmere, ser vi ikke grunn til å gå nærmere inn i materien her. Vi ser det imidlertid som naturlig at utredningen blir gjenstand for en særskilt høring.

5 HVA ER EN SPESIALFORRETNING?

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i sitt høringsnotat at forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer ikke skal gjelde spesialforretninger. Med spesialforretninger mener departementet utsalgssteder som hovedsakelig selger tobakksvarer og røykeutstyr.

Forutsatt at det innføres et forbud som det foreslåtte, støtter HSH at det gjøres unntak for spesialforretninger. Vi vil imidlertid uttrykke bekymring for at grensen for hva som skal regnes som spesialforretning vil være uklar. HSH foreslår derfor at departementet presiserer dette nærmere. Det vises også til punkt 5.4 i SIFOs rapport for så vidt gjelder erfaringene fra Island.

6 BEHOV FOR OVERGANGSPERIODE OG FORSLAG TIL PILOTPROSJEKT

Departementet skriver i høringsnotatet at en overgangsperiode på 3 til 6 måneder vil gi dagligvarehandelen tilstrekkelig tid til å innrette seg etter det nye forbudet.

HSH mener at det er nødvendig med betydelig mer tid dersom forbudet innføres, og viser i den forbindelse til rapportene fra SIFO.¹⁵ For små og enkeltstående aktører vil det rent kostnadmessig kunne bli behov for noe mer tid til å omstille seg. For de store kjedene vil det være nødvendig å bruke tid til å utarbeide og implementere helhetlige løsninger. HSH foreslår derfor at overgangsperioden gjøres betydelig lengre, for eksempel slik at utsalgsstedene gis inntil 12 måneder med å rette seg etter forbudet.

I lys av den usikkerhet som gjelder både for effekten av forbudet og kostnadene for utsalgsstedene, foreslår HSH at departementet igangsetter et pilotprosjekt, der enkelte butikker og/eller kommuner innfører ordningen med å ikke ha synlig oppstilte tobakksvarer. Ut fra dette kan man se nærmere på effekt og kostnader, og dermed ha et bedre grunnlag for å vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å innføre et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer

7 KORT OM DE ØVRIGE FORSLAGENE

7.1 Tilsyn og sanksjoner

Vi registrerer at man vil komme tilbake til spørsmålet om tilsyn i en egen høringssak, og avventer derfor våre kommentarer. Når det gjelder sanksjonering, legges det opp til at

¹⁵ Se SIFO pkt. 5.3 og 6.

eksisterende hjemmel til å pålegge retting og fastsette tvangsmulkt ved brudd på reklameforbudet utvides til også å omfatte brudd på det foreslåtte forbudet. HSH har ingen innvendinger mot dette.

7.2 Lovens systematikk/endringer av teknisk karakter

HSH har ingen merknader til systematikken i loven eller til de valgte overskriftene.

7.3 Presisering av reklameforbudet

7.3.1 Reklame for røykeutstyr

Departementet foreslår også enkelte endringer etter innspill fra Sosial- og helsedirektoratet. Disse forslagene er basert på direktoratets erfaring med enkeltsaker og tolkningsspørsmål over tid.

For å unngå tolkningstvil foreslås det at tobakksskadeloven § 2 (ny § 3) utvides til å gjelde også annet røykeutstyr enn piper, sigarettpapir og sigaretttrullere, slik at alle produkter som ut fra sitt formål hovedsakelig benyttes i forbindelse med tobakksvarer rammes. Det presiseres at fyrstikker og lightere ikke vil omfattes av forbudet. Til dette konstateres at et forbud mot varer som "etter sitt formål hovedsakelig benyttes i forbindelse med tobakksvarer", ikke akkurat er egnet til å virke klargjørende.

7.3.2 Indirekte reklame

Det foreslås å oppheve § 9 første ledd i reklameforskriften, uten at dette skal innebære en endring av rettstilstanden. HSH kan ikke se at endringen virker klargjørende. For HSH er det viktigste imidlertid at det ikke skjer noen realitetsendring, så under en slik forutsetning har vi ingen innvendinger mot den foreslåtte endringen.

7.3.3 Øvrige endringer

Vi har ingen merknader til punkt 3.2, 3.3 og 3.4 i høringsnotatet.

8 KONKLUSJON

HSH er opptatt av de helsemessige konsekvenser av tobakksbruk, og støtter tiltak som er egnet til å redusere de skadevirkningene av tobakk eller omfanget av tobakksforbruk. Som det fremgår over mener imidlertid HSH at det foreslåtte forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer ikke er et egnet virkemiddel i så måte, men kanskje heller vil virke mot sin hensikt, idet det kan skape priskonkurranse. Erfaringer fra land og regioner som har innført tilsvarende forbud viser i hvert fall at det ikke er en synlig nedgang i tobakksforbruket som kan tilskrives forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer.

HSH finner det uheldig at Helse- og omsorgsdepartementet ønsker å innføre et forbud som ikke har noen dokumentert effekt med tanke på de betydelige kostnadene dette påfører utsalgsstedene.

HSH finner det naturlig at det gjennomføres et pilotprosjekt i enkelte butikker eller kommuner for å kunne se nærmere på effekten og kostnader, før man innfører et inngripende tiltak der departementet kun baserer seg på antakelser både når det gjelder effekt og kostnader.

Dersom forslaget om å forby synlig oppstilling av tobakksvarer allikevel gjennomføres, er det helt nødvendig med betydelig lenger overgangsperiode enn det departementet ser for seg. HSH mener at utsalgsstedene i hvert fall har behov for en overgangsperiode 12 måneder for å kunne etterleve forbudet.

Vennlig hilsen

HSH

Thomas Angell
Direktør